

Onderhoud aan en schouw van de wateren

Hoogheemraadschap van
Rijnland

Het hoogheemraadschap van Rijnland

zorgt voor voldoende water in sloten, vaarten en kanalen of ook wel de watergangen (wateren) genoemd. Niet te veel water en niet te weinig. Voor goed waterbeheer is het van belang dat alle wateren, hoe klein ook, goed worden onderhouden. In perioden van langdurige regen moet het overtollige water namelijk goed naar de gemalen kunnen stromen. En in droge tijden wordt juist water aangevoerd. De wateren moeten het water goed kunnen aan- en afvoeren zonder belemmeringen. Daarnaast moeten de wateren ruim genoeg zijn om het water te kunnen bergen. Alleen dan kan het waterpeil goed worden gehandhaafd. Ingetrapte of ingezakte oevers, te veel waterplanten, afgestorven planten, ingevallen blad en overhangende begroeiing kunnen problemen voor het watersysteem veroorzaken. Als er geen onderhoud wordt uitgevoerd, slibben de wateren uiteindelijk dicht. In ondiepe wateren kan de temperatuur vooral in de zomer erg oplopen, wat kan leiden tot zuurstofarm water, met stank en vissterfte tot gevolg.

Wie is onderhoudsplichtig?

Het watersysteem kent de categorieën **primaire** wateren en **overige** wateren. De primaire wateren zijn de hoofdverbindingen in het watersysteem. De meeste primaire wateren onderhoudt Rijnland zelf. De aanliggende eigenaren zijn wel verantwoordelijk voor het onderhouden van de oevers en is er ontvangstplicht van het slootvuil. Deze ontvangstplicht wordt later in deze folder nog toegelicht.

De overige wateren hebben voornamelijk een lokale transport- en bergende functie. In stedelijk (bebouwd) gebied zijn kadastrale eigenaren de onderhoudsplichtigen van deze wateren; in het landelijk gebied zijn het de eigenaren van de aanliggende percelen, de zogenaamde aangelanden. Wie de onderhoudsplichtige is voor een water staat omschreven in de legger oppervlaktewateren. In deze legger is voor ieder water vastgelegd onder welke bovenstaande categorie deze valt, wat de afmetingen moeten zijn, wie de onderhoudsplichtige is en wat de onderhoudsplicht inhoudt.

De legger is te raadplegen via www.rijnland.net/legger

Onderhoudswerkzaamheden

De onderhoudsplichtige is verantwoordelijk voor zowel het **buitengewoon** onderhoud als het **gewone** onderhoud. Het buitengewoon onderhoud bestaat uit het op de voorgeschreven diepte en breedte houden van het water door te baggeren. De voorgeschreven afmetingen staan in de legger.

Het gewone onderhoud bestaat uit:

- het ophalen van de ingezakte en ingetrapte oevers;
- het verwijderen van drijfvuil, kroos, ingevallen bladeren, in het water hangende takken en alle andere voorwerpen die de aan- en afvoer en berging van water hinderen;
- het schoonhouden van duikers;
- het verwijderen van (overtollige) waterplanten.

Droge voeten, schoon water

Twee keer hetzelfde water. Op de linker afbeelding zijn de onderhoudswerkzaamheden (nog) niet uitgevoerd. Op de rechter foto is het onderhoud wel uitgevoerd.

Verwijderen overtollige waterplanten

Te veel waterplanten zorgen er voor dat de aan- en afvoer van water wordt belemmerd en dat er onvoldoende waterberging is. Uit ecologisch oogpunt is het juist wenselijk dat er waterplanten in de wateren groeien; ze dienen bijvoorbeeld als schuilplaats voor vissen en vogels. Rijnlands beleid zegt nu dat waar waterplanten geen belemmering vormen voor de aan- en afvoer van water, er een gedeelte mag blijven staan. Dit is afhankelijk van het type water (primaire of overig) en de breedte van het water. In geen geval mag verlanding (water wordt land) optreden!

In wateren smaller dan drie meter breed mogen geen waterplanten blijven staan.

Deze wateren moeten volledig vrij worden gemaakt van waterplanten. In 'overige wateren' breder dan drie meter, mag aan elke zijde een tiende van de breedte aan planten blijven staan.

Dus in een zeven meter brede 'overig water' mag aan beide kanten 70 centimeter blijven staan. Zie ook tabel 1.

Onderhoud primaire wateren

De meeste primaire wateren worden door Rijnland zelf onderhouden. Dit onderhoud wordt uitgevoerd op basis van onderhoudsbestekken.

Het onderhoud wordt zoveel mogelijk uitgevoerd volgens de gedragscode Flora-en faunawet voor waterschappen.

Het slootvuil wordt, volgens de ontvangstplicht uit de Waterwet, op de oever gelegd.

Deze Wet zegt ondermeer dat de eigenaren van de grondpercelen die langs wateren liggen moet toestaan/accepteren dat:

- het waterschap onderhoud pleegt of (herstel)werkzaamheden uitvoert aan waterstaatswerken;
- te veel waterplanten, afgestorven planten, ingevallen blad, takken of baggerspecie die bij het onderhoud van de wateren worden verwijderd op de oever worden gelegd. Daarbij moet wel sprake zijn van normaal (regulier) onderhoud.

Breedte oppervlaktewater	Primaire oppervlaktewateren	Overige oppervlaktewateren
tot 3 meter	niet toegestaan	niet toegestaan
tussen 3 en 10 meter	niet toegestaan	aan elke zijde 1/10 van de breedte toegestaan
meer dan 10 meter	aan elke zijde 1/20 van de breedte toegestaan met een maximum van 2 meter	aan elke zijde 1/10 van de breedte toegestaan

Tabel 1: Beplanting wel of niet toegestaan

Waterplanten zijn beperkt toegestaan

Het water op deze afbeelding is een overig water van ongeveer negen meter breed. Er mag dus 0,9 meter begroeiing (in dit geval riet) blijven staan. Als het uitgroeit tot meer dan 0,9 meter moet het teveel aan begroeiing worden verwijderd.

Waterplanten zijn beperkt toegestaan

Dit water is breder dan drie meter. Er mag daarom in beperkte mate begroeiing blijven staan. De begroeiing in dit water is meer dan 10% van de breedte. Het teveel moet worden verwijderd.

Waterplanten zijn niet toegestaan

Het water is minder dan drie meter breed. Er mag geen begroeiing blijven staan.

Soortenbescherming en de gedragscode

De Wet Natuurbescherming, onderdeel soortbescherming, ziet toe op duurzame instandhouding van dier- en plantsoorten in Nederland. In deze Wet is natuurvriendelijk werken nabij alle in het wild levende planten en dieren het uitgangspunt.

Handelingen die het voortbestaan van beschermde planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen zijn verboden.

Het onderhouden van wateren geeft verstoring aan de flora en fauna in en om het water. Voor de uitvoering van de hoofdtaken van Rijnland is het niet mogelijk om dit te vermijden. Het overtreden van de verbodsbepalingen uit de Wet is alleen mogelijk met ontheffing.

Als gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode en de werkzaamheden plaatsvinden in het kader van een wettelijk belang (zoals openbare veiligheid of ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen etc.) dan is geen ontheffing nodig en geldt een vrijstelling.

Rijnland werkt daarom volgens de gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen en hanteert daarbij de volgende uitgangspunten:

- zo veel mogelijk in de eerste voorkeursperiode (15 juli tot 1 november) onderhoud plegen;
- met een zo laag mogelijke frequentie de wateren onderhouden;
- zo laat mogelijk in het jaar beginnen met onderhoud plegen;

- een zo groot mogelijk deel van de natte oevers, droge oevers en waterbodembodem te sparen door een zo klein mogelijk deel van de wateren te onderhouden (alleen dat deel dat strikt noodzakelijk is voor de aan- en afvoer van water).

Verstoring aan de flora en fauna wordt op deze manier zo veel mogelijk beperkt. Voor verdere informatie over deze wet kan de brochure 'Buiten aan het werk?' worden geraadpleegd. Deze is te vinden op onze website: www.rijnland.net/schouw (onder Flora- en faunawet).

Schouw

Rijnland controleert één á twee keer per jaar, vastgelegd in de schouwkalender, of de wateren en de aanliggende oevers voldoende zijn onderhouden. Deze controle heet de schouw. In welke regio en wanneer de schouw wordt uitgevoerd is te vinden op onze website www.rijnland.net/schouw. De schouw wordt tenminste twee weken voor aanvang bekend gemaakt via een advertentie in huis aan huisbladen.

Buiten de vaste schouwperiodes moeten de wateren en de aanliggende oevers ook in voldoende staat van onderhoud verkeren. Toezichthouders van Rijnland kunnen op ieder moment van het jaar de onderhoudsplichtigen hierop aanspreken.

Het onderhoud moet voor de aanvang van de schouw zijn uitgevoerd. Als tijdens de schouw een overtreding is geconstateerd, start Rijnland een handhavingprocedure.

Dit betekent dat als een onderhoudsplichtige blijft verzuimen om onderhoud uit te voeren, Rijnland via bestuursdwang het onderhoud zelf uitvoert.

De kosten van de aannemer vermeerderd met de kosten voor extra toezicht en administratie worden verhaald op de onderhoudsplichtige.

Vragen

Heeft u naar aanleiding van deze folder nog vragen over de schouw? De schouwcoördinatie van de afdeling Vergunningverlening & Handhaving helpt u graag. Wij zijn telefonisch of per e-mail bereikbaar. Telefoon: 071-3063590 e-mail: schouw@rijnland.net

Voor aanvullende informatie kunt u kijken op onze website: www.rijnland.net/schouw

Voor specifieke informatie over het onderhoud van primaire wateren en de onderhoudsbestekken kunt u terecht op: telefoon: 071-3063535

Een digitaal meldingsformulier vindt u op www.rijnland.net onder: uw loket en meldpunt.

Bezoek- en correspondentieadres
Hoogheemraadschap van Rijnland

Archimedesweg 1
postbus 156
2300 AD Leiden

telefoon (071) 30 63 063
fax (071) 51 23 916
post@rijnland.net

Meer weten over het
hoogheemraadschap
van Rijnland? kijk op:
www.rijnland.net

uitgave juli 2017
